

Ženski sud - feministički pristup pravdi

Izveštaj za period april, maj i jun 2013.

Donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u vezi sa organizovanjem Ženskog suda-feministički pristup pravdi u navedenom periodu. Izveštaj se uglavnom odnosi na aktivnosti u Srbiji, kao i na zajedničke aktivnosti partnerskih organizacija. Aktivnosti realizovane u drugim državama bivše Jugoslavije zastupljene su u meri u kojoj su Žene u crnom kao nositeljke programskih aktivnosti, dobile informacije od drugih članica Organizacionog odbora Ženskog suda.

Ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrnom.org i www.zenskisud.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnom@gmail.com

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

Krajem 2010. godine članice Inicijativnog odbora u sastavu: Žene ženama, Sarajevo (Bosna i Hercegovina), Centar za žensko i mirovno obrazovanje Anima iz Kotora (Crna Gora), Centar za ženske studije i Centar za žene žrtve rata, iz Zagreba (Hrvatska), Ženska mreža Kosova, Ženske studije i Žene u crnom iz Beograda, pokrenule su inicijativu za organizovanje Ženskog suda na prostoru bivše Jugoslavije. IO sada ima 10 organizacija iz svih država bivše Jugoslavije. Na sastanku održanom početkom februara 2013. godine Inicijativni odbor je prerastao u Organizacioni odbor Ženskog suda.

Žene u crnom su nositeljke programskih aktivnosti na organizovanju Ženskog suda, dogovaraju i koordinišu sve aktivnosti sa organizacijama koje čine Organizacioni odbor.

U ovom izveštajnom periodu su realizovane sledeće aktivnosti:

I Javne prezentacije/JP

Javne prezentacije/JP Inicijative za organizovanje Ženskog suda koje predstavljaju sastavni deo istraživačko-aktivističkog procesa radi prikupljanja informacija, predloga, sugestija, u vezi sa pojmom i vizijom pravde i odabirom tema na Ženskom sudu.

U ovom periodu u okviru Mreže Žena u crnom Srbije održane su sledeće JP, njih 7 u kojima je učestvovalo 99 osoba:

- 06.04. – Prijepolje: u organizaciji Foruma žena, a u koordinaciji Mileve Malešić, voditeljice su bile: Ivana Vitas, Marija Perković i Marijana Stojčić, ŽuC Beograd. Prisutno 22 osoba.
- 07.04. – Kraljevo: u organizaciji i koordinaciji Snežane Obrenović. Prisutno 11 osoba.
- 13.04.2013. – Kruševac u organizaciji Udruženja žena Peščanik, a u koordinaciji Slavice Stanojlović i Marije Perković. Prisutno 15 osoba.
- 09.05 – Leskovac: u organizaciji Žena za mir, a u koordinaciji Milke Rosić. Prisutno 25 osoba.
- 14.05.- Niš: u organizaciji Ženskog prostora, a u koordinaciji Olivera Babić. Prisutno 7 osoba.
- 07.05. Piroć: u organizaciji Žena juga, a u koordinaciji Marije Penčić. Prisutno 11 osoba.

- 29.05. – *Dimitrovgrad*: u organizaciji Nezavisnog ženskog centra, a u koordinaciji Anelije Najdenov i Marije Perković. Prisutno 8 osoba.

JP u Hrvatskoj:

- 13.06. – *Pakrac*: u organizaciji Centra za podršku i razvoj civilnog društva “Delfin”, Pakrac u suradnji s Centrom za žene žrtve rata-ROSA, Zagreb, učestvovala 23 osobe. Voditeljice su bile: Rada Borić, Nela Pamuković, Ivana Baltić, Stela Šimić, Mirjana Bilopavlović. Sudjelovale predstavnice i predstavnici Grada Pakraca – zamjenik gradonačelnika Goran Labus, Regionalne razvojne agencije Požeško Slavonske županije, Osnovne škole Lipik, Centra za socijalnu skrb, Pakrac, Policijska postaja, Pakrac, Pakračkog lista i udruga: Projekt građanskih prava Sisak (ured u Pakracu), Srpski demokratski forum, Pakrac, Srpskog kulturnog društva Prosveta, Pakrac, Pravda, Bjelovar, Antifašisti Pakrac-Lipik, i Delfina Pakrac.

II Feministički diskusioni kružoci/FDK

Feministički diskusioni kružoci predstavljaju: zajedničko promišljanje važnih pitanja kojima se bavimo, neguju kritičku refleksiju, preispitivanja, u cilju jačanja autonomije žena, uvećanja kolektivne moći i političke snage feminističkog pokreta.

Feministički diskusioni kružoci su kombinacija radionica, debata-interaktivnih predavanja, projekcije filmova, itd

U sklopu priprema za feminističke diskusione kružoke ŽuC je napravio dva programa: Ratni zločin silovanja i Od materinske politike mira do feminističkog antimilitarizma. Takođe, pripremljene su čitanke/readeri i obavljene su brojne logističke pripreme.

U ovom periodu realizovana su četiri FDK u Crnoj Gori, dva FDK u Srbiji i jedan FDK u Hrvatskoj; u navedenih 7 FDK feminističkih diskusionih kružoka učestvovalo je 120 žena. U ovom periodu organizovan je i okrugli sto/debata o ratnom zločinu silovanja.

Crna Gora: održana su 4 FDK u kojima su učestvovala 43 žene.

- **Od materinske politike mira –do feminističko-antimilitarističkog otpora**

Datum održavanja: 24. i 25.04.2013.

Mesto održavanja: Tivat Hotel Palma

Organizacija: ANIMA- Centar za žensko i mirovno obrazovanje.

Učesnice seminara su bile žene uključene u Animine aktivnosti oko Ženskog suda, predstavnice ženskih grupa iz Kotora, Nikšića, Podgorice, Tivta, Pljevalja, Cetinja i Ulcinja. U ovom diskusionom kružoku je učestvovalo je 26 žena. Predavačica na seminaru bila je Staša Zajović, Žene u crnom iz Beograda.

- **Diskusioni kružoci sa projekcijama filmova – Crna Gora**

U Crnoj Gori su održana još tri dodatna feministička diskusiona kružoka sa projekcijama filmova.

- 16. maj - Filmovi «Feministički pristup pravdi I i II dio» - prisutno 5 žena.
- 23. maj - Filmovi «Karneval» i «Anatomija jednog zločina» (o deportaciji muslimana iz Crne Gore) prisutno – 3 žene.
- 30. maj – Film «Dobar otac, optužnica ćerke» - 9 žena.

Hrvatska: održan je FDK o ratnom silovanju, uz učešće 17 žena.

29.-30.04. – Zagreb: Centar za žene žrtve rata organizirao je sastanak feministkinja angažiranih oko teme silovanja u ratu/ratovima na području bivše Jugoslavije, u Zagrebu, u prostorijama Centra za ženske studije. Sudjelovalo je 17 žena iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Kosova i Njemačke. Razmijenjene su informacije o radu, o situaciji u državama u pogledu zakonskog i institucionalnog tretiranja problema ratnog silovanja. Dogovorena je buduća suradnja i nastavak rada na sljedećem sastanku u Bosni i Hercegovini. Nakon sastanka otvorena je lista FLIPSUR liste [Feministička Lista Protiv Silovanja u Ratu]. Cilj FLIPSUR liste je razmjena informacija o svim različitim aspektima rada podrške žena koje su preživjele silovanje u ratu na teritoriji bivše Jugoslavije: psiho-socijalna podrška, zakonski akti, sudski procesi, reparacija, međunarodna pravna dimenzija, istraživanja i sve ostalo.

30.04. – Zagreb: Centar za žene žrtve rata organizirao je okrugli stol "Odgovorno o zločinu ratnog silovanja" u Dvorani Müller, Kina Evropa na koji je bila pozvana javnost a govorile su sudionice sastanka Gorana Mlinarević, Centar za interdisciplinarnu postdiplomske studije, Sarajevo, Gabi Mischkowski, Medica Mondiale, Köln, Lepa Mladenović, Amazonke, Beograd, Marijana Senjak, Medica Zenica i Inicijativa za Ženski sud, Zagreb, Adrijana Hanušić, TRIAL Sarajevo, Tuzla, Rudina Hasimja, Centar za istraživanje, dokumentaciju i publikacije, Priština, a moderirala Rada Borić, Inicijativa za Ženski sud, Zagreb. Na okruglom stolu sudjelovalo je 35 žena.

Srbija: održana su dva FDK u kojima je učestvovalo

- **Feministički diskusioni kružok „Ratni zločin silovanja“**

Mesto održavanja : Beograd, hotel Radmilovac

Vreme održavanja: 26 - 28. april 2013. godine

Broj učesnica: 24 iz 3 države (Bosna i Hercegovina, Nemačka, Srbija) i 14 gradova (Novi Bečej, Leskovac, Beograd, Preševo Dimitrovgrad, Vlasotince, Novi Sad, Zaječar, Niš, Kruševac, Kraljevo, Berlin, Sarajevo, Keln).

Svrha kružoka je bila prvenstveno edukacija o temi ratnog zločina silovanja; okolnostima pod kojima se silovanje u ratu imenovalo kao zločin unutar međunarodnog prava i praksama Haškog tribunala za bivšu Jugoslaviju i Ruandu, o praksi sudskog procesuiranja silovanja u Bosni i Hercegovini. Predavanja su držale Gabrijela Miškovski (Medika Mondijale, Keln, Nemačka) i Gorana Mlinarević (Sarajevo, Bosna i Hercegovina).

Istovremeno, govorilo se i o granicama institucionalne pravde, mogućnostima njenog poboljšanja kao i o mogućim alternativama unutar civilnog društva.

(Za ovaj kružok pripremljene su čitanke "Ratni zločin silovanja" od 168 str., kao i mala čitanka "Prakse protiv nekažnjivosti zločina nad ženama" od 27 str. čije su uredništvo činili Miloš Urošević i Staša Zajović).

- **Od materinske politike mira – do feminističko-antimilitarističkog otpora**

- nastavak feminističkog diskusionog kružoka o prisilnoj mobilizaciji i otporu žena -

Mesto održavanja: Sremski Karlovci, Ekološki centar/Pokret gorana Vojvodine

Vreme održavanja: 10.-12. maj 2013.

Broj učesnica: 36 iz 12 mesta i to: Novi Bečej, Novi Sad, Sombor, Pančevo, Sremski Karlovci, Bela Reka kod Šapca, Beograd, Niš, Kraljevo, Kruševac, Leskovac, Vlasotince.

Struktura učesnica: Učesnice seminara su svedokinje prevashodno nasilja prisilne mobilizacije/PM i to kao:

- srodnice muškaraca koji su preživeli nasilje prisilne mobilizacije;

- srodnice muškaraca koji su izgubili život (ubijeni od strane militarističkih struktura tokom rata, ali i nakon rata;
- podržavateljke muškaraca koji su izbegavali PM pomažući im u skrivanju, bekstvu;
- aktivistkinje koje istovremeno srodnice mobilisanih muškaraca a koje su javno i organizovano pružale otpor prisilnoj mobilizaciji, pružale pravnu, političku, emotivno-moralnu podršku;
- istorijske svedokinje/građanke koje rekonstruišu događaje, u ovom slučaju ne samo zločina PM nego i nasilja i progona na etničkoj osnovi.

Svrha ovog diskusionog kružoka je jednako bilo učenje o nekim od aspekata javnog svedočenja; značaj svedočenja, metodski pristup, kao i građenje zajednice "istorijskih i moralnih svedokinja" kao svojevrsnog nukleusa istorije svakodnevice u opozitu sa zvaničnom istorijom. Da bi se postiglo građenje drugačije zajednice, zasnovane na vrednovanju svakodnevnog iskustva ljudi i njihovih sećanja, kružok je imao i fokus na same svedokinje i njihova svedočanstva koja su u vezi sa ratovima na teritoriji bivše Jugoslavije. (Za ovaj kružok pripremljene su čitanke "Od materinske politike mira – do feminističko-antimilitarističkog otpora" od 117 strana koju je uredila Staša Zajović, kao i mala čitanka "Istorija antiratnog otpora u Srbiji 1991 - 1992 " od 30 str. koju su uredili Ana Imširović, Miloš Urošević i Staša Zajović).

III Feministička etika brige – podrška potencijalnim svedokinjama: u okviru podrške ženama koje su svedočile na feminističkom diskusionom kružoku o militarističkom nasilju, održana su u Srbiji **3** sastanka podrške svedokinjama u kojima je učestvovalo **30** osoba: *06.06, Leskovac*, Sastanak koji je održan zajedno sa grupom Ženama za mir, prisustvovalo je 10 osoba.

14.06, Kraljevo, Sastanak je održan uz prisustvo 10 osoba.

24.06, Kruševac, Sastanak je održan zajedno sa grupom Peščanik uz prisustvo 10 osoba.

Voditeljice ovih sastanaka su bile: *Gordana Radosavljević i Staša Zajović, ŽuC, Beograd.*

Ciljevi ovih sastanaka su:

- podrška ženama koje su svedočile na feminističkom diskusionom kružoku (FDK) o militarističkom nasilju, posebno o zločinu prisilne mobilizacije, kao i o militarističkom nasilju nakon rata,
- ukazivanje poštovanja ženama na njihovom činu svedočenja, građanske hrabrosti i odgovornosti,
- zajedničko promišljanje pitanja, nedoumica, izazova sa FDK u S. Karlovcima,
- zajedničko kreiranje sistema podrške potencijalnim svedokinjama – nemamo 'model' – zajedno ga stvaramo – zajedno stvaramo naš koncept i praksu feminističke etike brige, itd.
- jačanje uzajamne podrške, održavanje komunikacije sa grupama iz Mreže ŽuC-a, itd.

Na ovim radnim sastancima učesnice su, pored problema i izazova u vezi sa militarističkim nasiljem i otporom tom nasilju, razgovarale o aktuelnoj političkoj situaciji u Srbiji. Takođe su iznele brojne predloge i sugestije u vezi sa nastavkom procesa podrške potencijalnim svedokinjama za ŽS. Ukratko, smatraju da su ovakvi sastanci feministička politika jednakopravnosti prakse i teorije, način na koji žene postaju subjekti pravde. U skladu sa uvažavanjem potreba i iskustva žena, zajednički sastanak potencijalnih svedokinja biće osmišljen na osnovu predloga i sugestija žena na terenu za ŽS (za Srbiju) a pomenuti sastanak je zakazan za 12. septembar 2013. u Vrnjačkoj banji.

Crna Gora:

30. maj, Kotor, Kuća slobodne misli, održan je sastanak sa svedokinjama (5 žena, 1 muškarac i 2 aktivistkinje iz Anime).

Na ovim sastancima razgovaralo se o sledećim pitanjima:

- kako da motivišemo žene da svedoče kako bi se povećao broj svedokinja?
- kako da pripremamo svedočenja?
- šta da radimo zajedno? Šta bi trebalo obezbediti svedokinjama?

Posle sastanka zaključeno je da treba razmišljati o strukturiranom intervjuima sa svedokinjama kao vid pripreme, napraviti kriterijume za izbor svedokinja. Takođe je zaključeno da je neophodno organizovati češće sastanke sa svedokinjama, diskusije o tadašnjem i aktuelnom društvenom i političkom kontekstu, itd.

IV Sastanak Organizacionog odbora Ženskog suda/OO ŽS

21. 23. juna, Ljubljana, Slovenija: održan je radni sastanak Organizacionog odbora Ženskog suda – feministički pristup pravdi. Sastanku su pristustvovala članice OO ŽS iz svih država bivše Jugoslavije: Jovana Mihajlović (Ženski lobi Ljubljana), Rada Borić (Centar za ženske studije, Zagreb), Nela Pamuković (Centar za žene žrtve rata, Zagreb), Mara Radovanović (Lara, Bijeljina), Munira Subašić i Kada Hotić (Pokret majki enklava Srebrenica i Žepa), Ljupka Kovačević (Anima, Kotor), Savka Todorovska (Savet za rodnu ravnopravnost, Skopje), Igbale Rogova (Igballe), Violca Krasnići (Violca Krasniqi) i Nora Ahmetaj, iz Ženske mreže Kosova, Daša Duhaček (Ženske studije, Beograd), Staša Zajović (Žene u crnom, Beograd), kao i ekspertkinje: Marijana Senjak (Zagreb), Gorana Mlinarević (BiH), Svetlana Slapšak. Na sastanku je odlučeno da se Pokret majki enklava Srebrenica i Žepa uključi u Organizacioni odbor umesto NVO Žene ženama (Sarajevo), prezentovani su izveštaji o radu na organizovanju Ženskog suda od prošlog sastanka održanom u februaru, izazovi identifikacije potencijalnih svedokinja za ŽS, dogovor o radu u narednom periodu, itd.

IV Radni konsultativni sastanci: U skladu s Feminističkim kodeksom o organizovanju Ženskog suda, kojim smo se obavezale na deljivost znanja, zajednički procesi razmišljanja, ovi sastanci su deo demokratskog procesa. Na njima analiziraju rezultati dosadašnjih aktivnosti, definišu se budući koraci u procesu razumevanju i stvaranja i pravde sa feminističkog aspekta. U skladu sa Feminističkom etikom procesa organizovanja ŽS, pored zajedničkih Radnih konsultativnih sastanaka, pokrenuto je mnoštvo drugih vidova rada na nivou zemalja: *redovni operativni radni sastanci, radionice, sastanci pravnog tima, diskusione fokus grupe, diskusioni kružoci*, itd. U ovom izveštaju navedene su prevashodno aktivnosti u Srbiji, kao i one koje smo dobile od partnerskih organizacija u svakoj od zemalja bivše Jugoslavije:

1. Zajednički radni konsultativni sastanci – između partnerskih organizacija OO ŽS, kao i drugih organizacija civilnog društva koje učestvuju u procesu organizovanja ŽS:

27. i 28. maj, Priština - Susret sa Norom Ahmetaj i radnim timom *Centra za istraživanje, Dokumentaciju i Publikacije i Objavljivanje/Center for Research, Documentation and Publication/CRDP*. Tokom sastanka je razgovarano o radu CRDP, kao najviše o uključivanju te proces organizovanje Ženskog suda – feministički pristup pravdi.

Takođe je održan susret sa Igbale Rogova, koordinatorkom Ženske mreže Kosova. U ovim sastancima je učestvovala Staša Zajović.

2. Redovni radni sastanci: u prostorijama ŽuC-a u Beogradu; u ovom izveštajnom periodu održano je dvanaest (12) sastanaka i to svakog četvrtka; na sastancima učestvuju članice

koordinatorskog tima ŽuC-a, a ponekad se u rad uključuje i članice Ženskih studija iz Beograda. Na sastancima se: razmenjuju informacije, razmišljanja, dileme, analiziraju se rezultati urađenih aktivnosti, definišu se i dogovaraju buduće aktivnosti, itd. Na ovim sastancima učestvuje od pet do 10 članica koordinatorskog tima.

V Stvaranje Grupa za podršku Ženskom sudu/core groups: Pokretanje i jačanje koalicija u cilju uzajamne podrške, produbljivanje znanja o pitanjima u vezi sa feminističkim pristupom pravdi i zajedničkog rada na organizovanju ŽS. U tom smislu održavaju se radni sastanci sa ekspretkinjama/članicama akademske zajednice, umetničkih udruženja, aktivistkinja kako angažovanih na organizovanju ŽS, tako i aktivistkinja zainteresovanih za uključivanje u aktivnosti u vezi sa ŽS.

U ovom izveštajnom periodu održani su sledeći radni sastanci u vezi sa organizovanjem FDK o pitanjima važnim za proces organizovanja ŽS:

- o istoriji odozdo, o novim paradigmatama svedočenja, o pripremi čitanke/Reader o ovom pitanju – sastanci su održani sa Natašom Lambić, istoričarkom i aktivistkinjom ŽuC-a koja priprema čitanke/readera o navedenim pitanjima,
- o alternativnim mehanizmima pravde - praksama pravde u zajednici - priprema FDK i čitanke u narednom periodu, o čemu su aktivistkinje ŽuC-a razgovarale (april 2013.) sa Gabi Miškovski (Nemačka) i Gorana Mlinarević (BiH),
- o pripremi čitanke/readera o feminističkoj etici odgovornosti, sastanak sa Dašom Duhaček (Beograd).

VI Projekcije dokumentarnih i igranih filmova

Ovaj edukativni program sastoji se od više segmenata - dokumentarni filmovi o iskustvima Ženskih sudova i tribunala na međunarodnom nivou; dokumentarni i igrani filmova o iskustvima žena, ženskih grupa i mreža u vezi sa nasiljem nad ženama, borbom žena za mir i pravdu, feminističkim pristupom pravdi; dokumentarni filmovi u produkciji Žena u crnom – Grupa za video aktivizam o feminističkom pristupu pravdi, miru i bezbednosti. Nakon svih projekcija organizuju se razgovori, kako o filmovima tako i o inicijativi za organizovanje Ženskog suda – feministički pristup pravdi.

U ovom periodu realizovane su sledeće aktivnosti u okviru ovog edukativnog programa. Ukupno je održano **20** filmskih projekcija, uz prisustvo **215** osoba.

“Kuda idemo sada”: Francuski igrani film libanske rediteljke Nadin Labaki. Film se bavi odnosom meštana/nki muslimanske i hrišćanske pripadnosti u jednom libanskom selu. Međutim, film prevashodno govori o hrabrim i odlučnim ženama iz sela koje se međusobno podržavaju, sarađuju, solidarišu uprkos tome što se muškarci međusobno sukobljavaju. Film traje 110 minuta.

U ovom periodu održane su projekcije ovog filma i diskusija nakon toga u sledećim gradovima:

- 29. mart, Leskovac: Projekcija filma je organizovana u prostorijama Žena za mir, uz prisustvo 11 osoba.
- 5. april, Kruševac: Projekcija filma je organizovana u prostorijama udruženja žena Peščanik uz prisustvo 11 osoba.
- 9. april, Pirot: Projekciji filma u prostorijama Ženske medijateke prisustvovalo je 15 osoba.
- 9. maj, Novi Bečej: Projekciji filma u prostorijama Ženske romske mreže Banata prisustvovalo je 12 žena.

“Žena u Berlinu/Anonimna”: Film nemačkog reditelja Maksa Farberboka zasnovan je na istoimenoj knjizi nemačke novinarkе Marte Hilers, u trajanju od 130 minuta, govori o masovnom silovanju nemačkih žena od strane vojnika Crvene armije na kraju Drugog svetskog rata. Projekcija filma je održana u prostorijama SoS telefona za žene i decu žrtve nasilja.

U ovom periodu organizovane su sledeće projekcije i diskusije:

- 17. april, Dimitrovgrad: U organizaciji Nezavisnog ženskog centra, uz učešće 7 žena.
- 24. april, Beograd: Projekcija je održana u prostorijama ŽuC-a, uz učešće 12 osoba.
- 29. april, Leskovac: U organizaciji Žena za mir, uz učešće 10 osoba.
- 20. maj, Novi Bečej: U organizaciji Ženske romske mreže Banata, uz učešće 8 žena.
- 30. maj, Kraljevo: U prostorijama Kreativnog centra mladih, uz učešće 9 osoba.
- 15. jun, Niš: U prostorijama Ženskog prostora, uz učešće 10 osoba.

“U mojoj zemlji”: Film u režiji Džona Burmana, u trajanju od 105 minuta je snimljen po knjizi “Zavičaj moje lobanje” burske spisateljice Antji Krog, a govori o radu Komisije za istinu i pomirenje u Južnoj Africi.

U ovom periodu održana je projekcija ovog filma:

- 15. maj, Kruševac: Projekciji u organizaciji Udruženja žena Peščanik prisustvovalo je 12 osoba.
- 29. maj, Beograd: Projekciji u prostorijama Žena u crnom prisustvovalo je 12 osoba.
- 29. maj, Leskovac: Projekcija filma u organizaciji Žena za mir prisustvovalo 12 osoba.
- 04. jun, Novi Bečej: Projekcija u organizaciji Udruženja Roma prisustvovalo je 6 osoba.
- 09. jun, Niš: Projekcija filma u organizaciji Ženskog prostora prisustvovalo 11 osoba.
- 09. jun, Kraljevo: Projekcija filma je organizovana u prostorijama Kreativnog centra mladih uz prisustvo 7 osoba.

“Prozivanje duhova”: Film u trajanju od 63 minuta prati životnu priču dve žene (Nusreta Sivac i Jadranka Cigelj), koje su preživele seksualno nasilje u logoru Omarska, tokom srpske agresije na Bosnu i Hercegovinu.

U ovom periodu održana je projekcija ovog filma:

- 17. april, Dimitrovgrad: Projekcija filma je organizovana u prostorijama Nezavisnog ženskog centra, a projekciji je prisustvovalo 7 osoba.
- 17. maj, Pirot: Projekcija filma je organizovana u prostorijama Žene juga, a projekciji je prisustvovalo 6 osoba.
- 26. maj, Kraljevo: Projekcija filma organizovana je prostorijama Kreativnog centra mladih uz učešće 7 osoba.
- 09. jun, Vlasotince: Projekcija filma organizovana je u prostorijama SOS telefona za žene i decu žrtve nasilja uz učešće 14 osoba.
- 12. jun, Beograd: Projekcija filma je organizovana u prostorijama Žena u crnom, a projekciji je prisustvovalo 16 osoba.

VII Video aktivizam: podrazumeva realizaciju video materijala u vezi sa feminističkim pristupom pravdi; obuhvata i prevod i titlovanje dokumentarnih filmova o iskustvima nenasilnih pokreta protiv nekažnjivosti zločina, neoliberalne ekonomske globalizacije, itd.

U ovom izveštajnom period napravljani su sledeći video materijali:

- *Počinioci bez kazne, žrtve nepriznate - 20 godina od otmice u Štrpcima (3,02 min.):* akcija 27. februara ispred Železničke stanice u Beogradu povodom dvadeset godina zločina u Štrpcima – otmice putnika bošnjačke nacionalnosti iz voza 671 na pruzi Beograd – Bar u

mestu Štrpci). U filmu govore Sandra Orlović (Fond za humanitarno pravo), Maša Milutinović (Inicijativa Mladih za ljudska prava) i Violeta Đikanović (ŽuC).

- *Zašto država spava dok se krše moja radna prava* – dokumentarni film u trajanju od 5.27 minuta, a prikazuje Ženski ulični marš u Beogradu posvećen ženskim radnim pravima u kome je učestvovalo oko 200 aktivistkinja iz Mreže Žena u crnom iz cele Srbije.

- *Republika Zitzer - Žene Trešnjevca*, u trajanju od 10 minuta – o nenasilnoj pobuni žena iz Trešnjevca/Vojvodina protiv prisilne mobilizacije 1992. godine; film je uradila (1992.) nemačka TV ZDF, a Grupa za video aktivizam je dokumentarni film prevela i titlovala.

- *Antifašizam je moj izbor* - u trajanju od 5,02 minuta; performans u Beogradu koju su izvele Žene u crnom i Artie grupa za promociju umetnosti i kulture.

VII Izdavačka delatnost: cilj je produbljivanja znanja potrebnih za proces organizovanja ŽS – feministički pristup pravdi: leci, čitanke, itd.

U ovom izveštajnom period od izdavačkih jedinica, iz štampe su izašle sledeće stvari:

- *Prakse protiv nekažnjivosti zločina nad ženama:* mala čitanka za feministički diskusioni kružok 'Ratni zločin silovanja', 26 stranica, a uredio je Miloš Urošević u saradnji sa Stašom Zajović.
- *Istorija antiratnog otpora u Srbiji 1991/1992.:* mala čitanka za feministički diskusioni kružok "Od materinske politike mira do feminističkog antimilitarizma", 30 stranica, a uredili su je: Ana Imširović, Miloš Urošević i Staša Zajović.
- *Izveštaj "Ženski sud: feministički pristup pravdi"* (januar-decembar 2012) na engleskom. Ima 76 stranica.
- *Letak – o procesu organizovanja ŽS u Srbiji (od februara do juna 2013.)*

VIII Umetničko aktivistički angažman - ulične akcije

Razvijanje i jačanje feminističke etike odgovornosti, kao i nenasilnog otpora svim vidovima diskriminacije i eksploatacije. Navodimo ulične akcije koje su vezane za pitanja pokrenuta tokom procesa organizovanja ŽS. U ovom periodu organizovane su u Srbiji i Crnoj sledeće ulične akcije:

- *23. april, Beograd – "Zašto":* Aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom (**15**) pridružili su 23. aprila u 02,06 i 14,06 porodicama, kolegama i prijateljima 16 radnika RTS-a koji su poginuli u napadu NATO-a toga dana u zoru 1999. godine. Kod spomenika "Zašto?" u beogradskom Tašmajdanskom parku položili su cveće za pogibiju 16 radnika.

- *24.05. Beograd: Zločini nad ženama u ratu u Bosni i Hercegovini – Pamtimo.* Na trgu Republike organizovana akcija u koordinaciji sa Udruženjem Prijedorčanki Izvor, u Prijedoru; u ovoj akciji učestvovalo je **20** aktivistkinja.

- *22. maj, Ulcinj:* Stajanje ispred MUP Ulcinj zajedno sa NVO broj 19. koji su organizovali ovo stajanje (prisutno **18** osoba) povodom obeležavanja deportacije muslimana (maja 1992.)

- 27. maj, *Herceg Novi*: Stajanje i polaganje cveća ispred MUP Herceg Novi, organizovala Anima – 9 osoba, povodom obeležavanja deportacije muslimana (maja 1992.).

- 31. maj, *Kotor*: Obeležavanje Međunarodnog dana bijelih traka na Trgu od oružja u Kotoru, prisustvovalo 12 osoba.

- 12. jun, *Beograd*: U okviru globalne akcije protiv militarizma koju organizuje Međunarodna mreža akcije protiv malokalibarskog oružja i lakog naoružanja (IANSA) i akcije "Hrana, ne oružje", Žene u crnom su održale protest protiv vojnih troškova Srbije; u akciji je učestvovalo oko trideset osoba.

IX Najava budućih aktivnosti: navodimo samo neke od njih...

- Organizovanje brojnih aktivnosti u vezi sa komemoracijom 18 godišnjice genocida u Srebrenici,

- Nastavak posete potencijalnim svedokinjama za ŽS tokom jula,

- Zajednički sastanak potencijalnih svedokinja za Srbiju – 12. septembar 2013. u Vrnjačkoj banji.

Beograd, 2. jul 2013.

Izveštaj priredile: *Staša Zajović i Miloš Urošević u saradnji sa Ervinom Dabižinović, Ljupkom Kovačević, Nelom Pamuković.*